

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจะส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองนั้นจำเป็นต้องเริ่มจากเกษตรกรก่อน เนื่องจากโดยทั่วไปในชนบทเกษตรกรส่วนใหญ่ จะมีการเลี้ยงไก่ไว้ได้ขุนบ้านกันแทบทุกครัวเรือนมาเป็นเวลานานแล้วจนกลายเป็นวัฒนธรรมและความผูกพันของชาวชนบทโดยทั่วไป ดังนั้นการส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีความคุ้นเคยกับการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อการบริโภคในครัวเรือน ให้หันมาทำการเลี้ยงไก่ชนไทย อย่างมีระบบและมีการจัดการที่ดีไปพร้อมกับการจัดการสินค้าไก่ชนไทยให้เป็นสินค้าเกษตรที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น เป็นที่ยอมรับของตลาดและตรงตามมาตรฐานสากล สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ จึงจำเป็นต้องพัฒนาการเลี้ยงให้เป็นระบบ และสอดคล้องกับวิถีชีวิต ความต้องการของชุมชนนั้นๆ ซึ่งจะเป็นแนวทางหนึ่งที่เพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงและชุมชน มีวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อีกทั้งได้มีส่วนในการอนุรักษ์สายพันธุ์ไก่ชนและเผยแพร่ความเป็น อัตลักษณ์ของไก่ชนไทยสู่สากลยิ่งขึ้น (ภัทรจิต เหล่าคุณากร 2548:1-2)

กลุ่มส่งเสริมการผลิตปศุสัตว์ (2547:53-55) ได้กล่าวไว้ว่า ไก่พื้นเมืองไทยหรือไก่ชน เป็นไก่ ที่มีชื่อเสียงในด้านความสวยงามประจำพันธุ์ และความเก่ง ฉลาด มีทักษะในการต่อสู้ ซึ่งเป็นความสามารถพิเศษของไก่ชนไทย ที่สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับตัวมันเองได้สูงขึ้นอีกหลายเท่าตัว ตั้งแต่ 1,000 บาท ถึง หลายแสนบาทต่อตัว หรือแม้แต่ไข่ที่มีพ่อพันธุ์ดีชนชนะมาหลายสนามจนมีราคาสูงเมื่อผสมพันธุ์กับแม่พันธุ์ที่ดีและเลือนิ่ง ก็สามารถขายได้ในราคาฟองละ 500 – 700 บาท นอกจากนี้ยังมีข้อได้เปรียบในเรื่องของรสชาติ และตลาดมีความต้องการเป็นจำนวนมากทั้งตลาดภายในและต่างประเทศ สามารถนำเงินตราเข้าประเทศได้เป็นจำนวนมากมหาศาล เป็นสัตว์ที่มีศักยภาพสามารถนำมาส่งเสริมให้ทำเป็นอาชีพและพัฒนาให้เป็นสัตว์เศรษฐกิจมุ่งสู่ธุรกิจเพื่อการส่งออก อีกทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากธุรกิจต่อเนื่องต่างๆที่เกี่ยวข้อง ยิ่งขยายการเลี้ยงมากเท่าใด ธุรกิจต่อเนื่องก็จะขยายตาม ได้แก่ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตวัสดุอุปกรณ์ในการเลี้ยงไก่

ชนโดยตรง เช่น ยาสมุนไพรไก่ ส้มไก่ กรงไก่ มุ้ง ตะกร้าไก่ เป็นต้น ประโยชน์จากการท่องเที่ยว ไก่ชนเป็นไก่ที่มีอัตลักษณ์ในตัวมันเอง ทั้งด้านความสวยงามและทักษะในการต่อสู้ที่นักท่องเที่ยวยุคต่างชาติได้ให้ความสนใจ สามารถนำเอาข้อได้เปรียบเหล่านี้มาใช้เป็นกลยุทธ์ในการจัดกิจกรรมสนามประลองไก่เพื่อเก็บเงินค่าเข้าชม พร้อมทั้งจำหน่ายสินค้า (ไก่ชน) ตามความต้องการของลูกค้า (นักท่องเที่ยวยุค) ซึ่งจะก่อให้เกิดรายได้กับเกษตรกรโดยตรง จึงถือได้ว่าไก่ชนไทยเป็นทรัพยากรที่สำคัญทางเศรษฐกิจของชาติ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลวังตะเคียน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อจะได้ทราบถึงสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งปัจจุบันเกษตรกรมีการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยมีวัตถุประสงค์ในการจำหน่ายเนื้อเป็นหลัก เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับปรับปรุงและส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรในพื้นที่ และพื้นที่อื่นๆที่มีความต้องการ และส่งเสริมเป็นอาชีพที่ยั่งยืนของเกษตรกรต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง หมู่ที่ 3

ตำบล วังตะเคียน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

2.2 เพื่อศึกษาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลวังตะเคียน อำเภอนาง

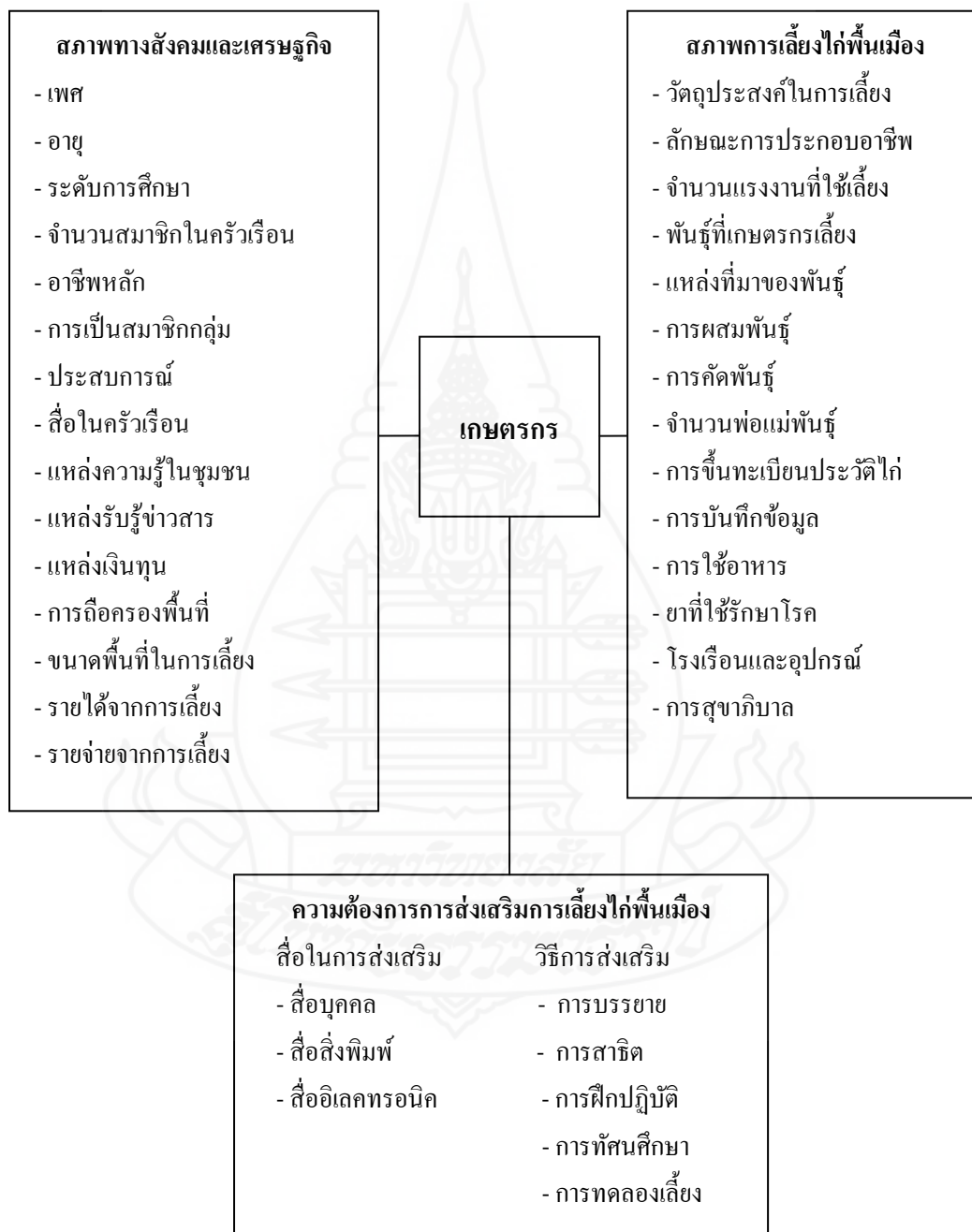
รอง จังหวัดบุรีรัมย์

2.3 เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร หมู่ที่ 3

ตำบลวังตะเคียน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีตัวแปรสำคัญซึ่งควรนำมากำหนดเป็นตัวแปรที่ทำการศึกษาดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ สภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมือง และความต้องการการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลวังตะเคียน อำเภอหนองมะโมง จังหวัดชัยนาท ที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนสมาชิกผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองของสำนักงานปศุสัตว์อำเภอหนองมะโมง

5. นิยามศัพท์

5.1 การเลี้ยงสัตว์ หมายถึง การบำรุงรักษาเลี้ยงดูสัตว์ให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ แข็งแรงเป็นปกติสุขจนได้ผลตอบแทนจากสัตว์ ไม่ว่าจะเป็นผลผลิต ผลิตภัณฑ์หรือผลพลอยได้จากสัตว์ (พานิช ทินนimit 2535)

5.2 ไก่พื้นเมือง หมายถึง ไก่ชนซึ่งเป็นไก่ที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทย มีหลากหลายสายพันธุ์ หลายสีขน

5.3 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรกลุ่มสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง หมู่ที่ 3 ตำบลวังตะเคียน อำเภอหนองมะโมง จังหวัดชัยนาท ที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนสมาชิกผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองของสำนักงานปศุสัตว์อำเภอหนองมะโมง

5.4 ไก่ชน หมายถึง ไก่พันธุ์พื้นเมืองชนิดหนึ่ง ที่เลี้ยงโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการแข่งขัน ชนไก่

5.5 สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ หมายถึง ลักษณะต่างๆของเกษตรกรที่เลี้ยงไก่พื้นเมือง ที่บ่งบอกถึงความแตกต่าง ซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อแนวคิดและพฤติกรรม อันได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพหลัก การเป็นสมาชิกกลุ่ม ประสิทธิภาพ การได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่ สื่อในครัวเรือน สื่อในชุมชน แหล่งรับรู้ข่าวสาร แหล่งเงินทุน ขนาดพื้นที่ในการเลี้ยง การถือครองพื้นที่ รายได้ รายจ่ายจากการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

5.6 สภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมือง หมายถึง ลักษณะต่างๆ ในการเลี้ยงของผู้เลี้ยงไก่ ในการจัดการ ดูแล อันได้แก่ วัตถุประสงค์ ลักษณะการประกอบอาชีพ จำนวนแรงงาน พันธุ์ แหล่งที่มาของพันธุ์ จำนวนพ่อแม่พันธุ์ การผสมพันธุ์ การขึ้นทะเบียน การบันทึกประวัติไก่ โรงเรือนและอุปกรณ์ การใช้อาหาร ยาที่ใช้ในการรักษาโรค การสุขาภิบาล

5.7 ความต้องการการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง หมายถึง ความต้องการความรู้ผ่านช่องทางสื่อต่างๆที่เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่ ที่เกษตรกรต้องการการส่งเสริมการเลี้ยง

5.8 เจ้าหน้าที่ หมายถึง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสำนักงานปศุสัตว์อำเภอหนองมะโมง ที่มีหน้าที่ในการส่งเสริม และให้คำแนะนำในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

5.9 ประสบการณ์ในการเลี้ยง หมายถึง จำนวนเวลาที่เกษตรกรเริ่มเลี้ยงไก่พื้นเมืองจนถึงสิ้นสุดปี 2555

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 สามารถนำข้อมูลจากผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร

6.2 สามารถนำแนวทางไปใช้ในการวางแผนการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองตรงตามความต้องการของเกษตรกร และตลาดมากยิ่งขึ้น

6.3 สามารถนำข้อมูลจากผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับงานวิจัยอื่นๆ

